DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND“THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER
„THE FATHERLAND“LE JOURNAL BIELORUSSIEN
„LA PATRIE“

№ 36–37 (115–116)

Нядзеля 7–14 верасня 1952 г.

ГОД ВЫДАННЯ 6

На службе нацыянальна-вызвольной ідэі

Редакцыя «Бацькаўшчыны» ўважае за вялікі для сябе гонар, што ей выпала на долю адзначыць у гэтым нумары 50-годзьдзе ад дня нараджэння аднаго з найбуйнейших заслужаных Беларусаў — прэзыдэнта Рады Беларускай Народнай Рэспублікі інж. Мікалая Абрамчыка. Хаты гэтая гадавіна споўнілася роўна месец таму назад — 6 жніўні 1952 году, але з незалежных ад нас прычынай адзначаем не сяняня ё выказываем пры гэтым Высокапаважанаму Юбілянту як найбуйнейшаму памыслясці ў Ягоным асабістым жыцці ё як пайяўлікіх поспехаў у Ягоным так цяжкай і плённай нацыянальнай працы для добра Беларускага Народу!

Беларускі народ на цярністым шляху адзінак, якія сябе няўтому творылі, змаганьня выдаў ё сябе нямала вялікіх заслуг, зместам жыцця каторых быў ахвярная служба для агульнанараднай справы, а вялікая нацыянальная ідэя найвялікшым маральным наказам. Ад самага пачатку беларускага адраджэння аж да апошніх дзён наша гісторыя запісала залатымі літарамі шмат выдатных адзінак, якія сваей няўтому творылі, заслугамі здолнасцімі й бязмежнай ахвярнасцю ў вялікай ступені кранулі наперад спраvu вызвольнага змаганьня, пакідаючы такім чынам за сабой незадёўты съед. Яны не давернілі ім становішчам, але дабраволна ѿзялімі на сябе авабязкімі ў меру сваіх сіл і магчымасцю, а найчасцей панад сілы ё звыш магчымасцю, якія гладзячы на ўсякія перашкоды й цяжкасці, заданыні гэтыя з чэсцю выконвалі.

Да тых людзей з поўными правамі можах залічыць і Мікалая Абрамчыка, сяньнішняга прэзыдэнта Рады Беларускай Народнай Рэспублікі, пяцідзесяцігодзьдзе нацыянальнае працы адзначае сяняня беларуское эміграцыйнае грамадзянства. Ужо той факт, што ёсце беларускі незалежнікі арганізацыі ўсіх краінах рассяяленыя беларусаў працы на нутраным аддзеле. Падчас і вялізарная колькасць паасобных

изаліваны ё навет у бальніцы перад пры ўрадах заходніх альянтаў апнуўся сьмерцю знаходзіўся пад сціслым паглядам нямецкага паліцыі. А здэкансыраваныем немцамі Абрамчыка ё ягонасці БНР, а створаны бальшавікамі яшчэ больш немагчымай. З другога боку ё немцамі, прадстаўляю нашу нацыя-

нальную праблему ў вачох заходніх дэмакратычнага савету ў зусім хвальшым съятве.

У тых цяжкіх і няспрыяльных абставінах быў змушаны Абрамчык распачынаць сваю дзеяльнасць, як наступнік прэзыдэнта Захаркі. Такая сътуція перш за ёсце пастаўіла перад Абрамчыкам заданне разыбіць перад заходнімі альянтамі створаны бальшавікамі мітабаціі беларусаў з нямецкім нацыялізмам і прыпомніць ім алегітымасці БНР. Прымусовая рэпатрыяцыя пасля заканчэння вайны паразіжавала ўсякую магчымую помоч грамадзянства з новай эміграцыяй, таму ўсю працу Абрамчыка змушаны быў праводзіць даслоўна сам. Треба было за ўсякую часу навязаць канкты з усімі беларускімі эміграцыйнымі асароддзіямі, скансалідаваць ўсю эміграцыю і надаць ей арганізацыйную форму. І па тройце, треба было перад альянтамі і акупацыйнымі ўладамі ўжыць усіх спосабаў, каб уратаваць нашых суродзічаў ад прымусовай рэпатрыяцы.

Вось у гэтых трох асноўных кірунках і праводзілася тады дзеяльнасць Абрамчыка, які з узятых на сябе абавязкаў вывязаўся бліскучы.

Абрамчык зайдзе заходнія ўрады і ўлады мэмырыйламі супраць прымусовае рэпатрыяцы, інтэрвіюе асабіста, як у цэнтрах, гэтак і ў некаторых пасобных выпадках на месцы, дзе заходзіла гэтая асадлівай патраба. Прыкладам, у канцы 1947 году ў Даніі на настойлівасці Саветаў мела ім быць выдаўдана каля 200 беларусаў. Задзяржаныя гэтай весткай Абрамчык едзе ў Данію, цэлымі тыднямі наведвае данскі міністэрства, ё іншыя установы, пераконвае іх, просьці і, калі напаследак данскі ўрад згаджаеца не рэпатрыяваць гэтых людзей пад умовай, што яны аднак безадкладна пакінуту мяжу Даніі, Абрамчык асабіста выстараўся для іх перад французскімі урадамі права азюлю ў Францы. Такім спосабам былі выратаваны гэтыя дзеўчыні сотня нашых суродзічаў ад бальшавіцкіх лягероў павольна съмерці, але пры гэтыя нагодзе ўдалось таксама навязаць цяснейшыя канкты з урадавымі дзеяльнікамі Даніі, выклікаць у іх сымпатыю і глыбокое зацікаўленне беларускай спрэвіці. Калі ў 1947 годзе была адменена прымусовая рэпатрыяцыя, то сяняня на час яшчэ гаварыць, якім спляхам гэта сталася. Але ў кожным выпадку можна цвердзіць без пераўвялічення, што ў акцыі пераконвання альянтаў супраць рэпатрыяцы ёсьць вялікая доля заслугоў Абрамчыка.

Але асадліва вялізарна ё карысна была праробленая праца ў кірунку азіямлянія Захаду з беларускай нацыянальной праблемай і здабывання ў заходніх съвеце трывалыя для нас пазыцыі. Абрамчык адрэзу пасля вызвалення Францы ад нацыстах, дзе ён тады знаходзіўся, пачаў навязаць блізкія канкты з амбасадарамі заходніх дзяржаў на Партыі ё пасадрэзіа з урадамі некаторых з іх, даслоўна заўзяўшы іх мэмырыйламі, інфармаваў і пекронаваў у карысць беларускай вызвольнай спрэвіці. У 1947/48 г. многія эзэльныя ўрады ю нацыянальныя цэнтры не моглі яшчэ і думчыць аб тых шырокіх канктах, якія, дзякуючы Абрамчыку, мелі ўжо мы. Аўтарытэт і палітычны патэнцыял Рады БНР быў ўжо тады вялікі на толькі сядрэвішчах, але ё чужкі. У выніку гэтага рад эзэльных урадаў панявоўленых бальшавізмам народу, у тым ліку ё быўшы нашыя ніярэйці або праціўнікі, уступілі ў перагаворы з ворганамі БНР. Хаця гэтыя перагаворы з некаторымі нацыянальнасцімі ён прыводзілі да канкрэтных дагавораў, аднак вялікім нашым дасягненнем было ўжо тое, што гэтыя нацыянальнасці ён імкнуліся шукати сабе партнёраў сядрэвішч беларускіх дыверсыяў, ведаючы, што адзін беларускай нацыянальной рэпрэзэнтантасці ёзўліліца Рада БНР.

За гэтых час Абрамчык навязаў канкты з адказнымі ўрадавымі дзеяльнікамі амаль усіх заходніх дзяржаў на ўсіх палітычных і праграматичных Заканчэнні на 2 балоне.

Прэзыдэнт Рады БНР інж. Мікалай Абрамчык

ЯГО МІЛАСЬЦІ
ПРЕЗЫДЕНТУ РАДЫ БЕЛАРУСКАЙ
НАРОДНАЙ РЭСПУБЛІКІ
Сп. інж. М. АБРАМЧЫКУ.

Ад самых маладых гадоў Вы аддалі та-

лі

т

и

т

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

и

На службе ідэі

(Заканчэнне)

хаду. Беларуская нацыянальная справа выйшла сініні на міжнародную арену, яна сталася міжнародным пытаннем, ей праўкавіцца, яе вывучаюць, ей сымпатізуюць. Гэта найважлішша наша дасягненне ў кароткі паваенны перыяд, у чым бадай што выключная заслу́га Абрамчыка.

Вялізнуючу акцыю правёў Абрамчык у кірунку арганізаціі ў кансалідаціі нашага эміграцыйнага грамадзянства пасля спынення варожых дзеяньняў апошніх вайны. За час вайны, як ведама, контакты із старой эміграцыяй былі парваны, а з новай, што заходзілася галоўным чынам на Німеччыне, які акупаваны немцамі краінах, із зразумелых прычынаў не моглі быць налагу навязаны. Трэба было пачынаць ўсё спачатку. Гэта была ў той момант наўмысноўня ціккая праца галоўна з увагі на то, што наша грамадзянства, стэрарызованася прымусовай ролапрыяцій і здарысентаванае, распльывалася сярод чужых нацыянальнасцяў, сітуацыя якіх была выкліравана галоўна палякаў, не даючи аб сабе піктаграфічнага знако.

У гэтым кірунку прарабіла важную работу выдаваная ў рэдагаваніи Абрамчыкам у Пaryжы газета «Беларускія Навіны», пумар першы каторай павініўся ўжо восеньню 1945 году. На глядзячы на тое, што яна выхадзіла нергулярна, але згульяла вялікую ролю ў справе ўстанаўлення канцтруту сярод распльяваншай эміграцыі ў палахыла першы ў трывалыя часы і залежнасць і вываленіе беларускага народу выплыўвае з самой лёгкіх гістарычнага разыўціца, што ў праце гэтага разыўціца ў наступным ягоным этапе справа незалежнасці Беларусі станеца зъявішчам канечным і наўхільным.

Вось тут, на нашу думку, і хаваецца той дзіўны для некаторых скрэт,

Прывітаны для Прэзыдэнта БНР

(Працяг)

СП. ПРЕЗЫДЕНТУ БНР
інж. МІКАЛАЮ АБРАМЧЫКУ

Высока-Паважаны Сябр!

Урад Беларускага Інстытуту Навукі і Мастацтва, які задзіночвае сініні на чужыні працоўнікоў беларускага культуры і науки, намагаючыся праводзіць ўзгадыні, так неабходную ту на эміграцыйную працу ў Беларусі, ейнай гісторыі і ейнам нацыянальна-вызвольным змаганы, — шчыра вітае Вас, разыўціца з падпіданага пачыналінка ў аднаго з першых сяброў з нагоды 50-х угодкаў Вашага працавітага, самахвирнага жыцця.

Наш Інстытут цешыцца ў будзе цешыцца з кожнае Вашае ўдачы і з кожнага ўкладу ў нашу беларускую науку, жадаючы Вам мець іх якнайболы.

Жыве Беларусь!

Урад Беларускага Інстытуту Навукі і Мастацтва
Нью-Ёрк, жнівень 1952.

ЯГОНАЙ ЭКСЦЭЛЕНЦЫ
ПРЕЗЫДЕНТУ БНР
інж. МІКОЛЕ АБРАМЧЫКУ.Высока-Паважаны
й Дарагі Сп. Прэзыдэнце!

Рэдакцыя газеты «Беларус» із запраўдай радасцю вітае Вас з нагоды піцідзесятага дню Вашых нарадзінаў. У наўшы дні, калі змаганы за працу ў асягненне таго, чым жыве сініні ўса нашай патрыйчынай эміграцыі, гэтак чэлкое, — тое, што мы маем Вас, які змагаецца за нас і наш народ на палітычнай арене заходняга сівету, супакоівай у пачынае нас. Даўжыўшы, Дарагі Спадар! Прэзыдэнце! змагаецца аж да перамогі! Мы із Вами.

За Рэдакцыю Газеты «Беларус»
Н. Арсеньева

Нью-Ёрк, жнівень 1952.

Яго Міласыці
Спадару Прэзыдэнту Рады Беларускай
Народнай Рэспублікі
Інжынеру МІКОЛЕ АБРАМЧЫКУ.

Высока-Паважаны Спадар Прэзыдэнт! З нагоды 50-х угодкаў із дні Вашага нараджэння Урад Згуртаваныя Беларускага эміграцыйнага цяперашні становішча эміграцыінага жыцця ў сініншную ўзору сваю дзеянасці. Мы далёкі ад прынцыпаў «флюгеризму», як і далёкі ад гэтага зяўляючага сам Абрамчык. Аднак з цэлым націкам хочам гэтага аднім, што калі-бе не Абрамчык, дык наша нацыянальная справа на эміграцыі, асабліва ў галіне воінкі дэсінасці, выглядала-б шмат разоў слабей і мізарней, чымсьці яна прадстаўляецца сініні. І мы ўпэўнены, што кожны сумлены беларус, калі старанна праанализуе ўесь працэс нашай нацыянальнай дзеянасці ў вапоні паваенных пэрыйяд, поўнасцю з намі ў гэтым згодзіцца.

Далёка няпоўным і павярховым быў-бы абраць чалавека, якім ёсьць Абрамчык, калі-бе мы амбажыліся толькі да паказання ў гэтых кароткіх словаах галоўных этапаў ягонасці ў рэгістраваныя ейных вільготу. У меру нашых магчымасцяў мы павінны хоць часткава ю хоць мо' недакладна насыветліць тых некаторыя рысы ягонах характеристару, якія дазваляюць иму брацца за цяжкія, для многіх за безнадзеінага навет, прафесія паспахова даводзіць іх да канца.

Мікола Абрамчык — гэта быспрыкладны энтузіясты беларускай нацыянальнай ідэі. Энтузіязм гэтага не зьяўляецца вонкавым і кароткатаўральным

ЗГУРТАВАНЫЕ БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ ў ЗША.

Міхаль Тулейка, Старшыня

Васіль Руслак, Сакратар.

Нью-Ёрк, 6 жніўня 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Манчестары

М. Яськевіч, Сакратар.

Манчестар, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Сінгапуре

М. Яськевіч, Сакратар.

Сінгапур, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Амстердаме

М. Яськевіч, Сакратар.

Амстердам, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Брюсселе

М. Яськевіч, Сакратар.

Брюссель, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Лісабоне

М. Яськевіч, Сакратар.

Лісабон, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Берліне

М. Яськевіч, Сакратар.

Берлін, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Гамбурге

М. Яськевіч, Сакратар.

Гамбург, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Франкфурце

М. Яськевіч, Сакратар.

Франкфурт, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Брюкселе

М. Яськевіч, Сакратар.

Брюксель, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Амстердаме

М. Яськевіч, Сакратар.

Амстердам, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Берліне

М. Яськевіч, Сакратар.

Берлін, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Гамбурге

М. Яськевіч, Сакратар.

Гамбург, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Брюкселе

М. Яськевіч, Сакратар.

Брюксель, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Амстердаме

М. Яськевіч, Сакратар.

Амстердам, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Берліне

М. Яськевіч, Сакратар.

Берлін, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Гамбурге

М. Яськевіч, Сакратар.

Гамбург, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Брюкселе

М. Яськевіч, Сакратар.

Брюксель, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Амстердаме

М. Яськевіч, Сакратар.

Амстердам, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Берліне

М. Яськевіч, Сакратар.

Берлін, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Гамбурге

М. Яськевіч, Сакратар.

Гамбург, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Брюкселе

М. Яськевіч, Сакратар.

Брюксель, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Амстердаме

М. Яськевіч, Сакратар.

Амстердам, 3. 8. 1952 г.

Загадынія Задзіночаныя Беларускіх

Камбатантаў у Берліне

З жыцця й дзейнасці М. Абрамчыка

Пераказаў мне надовяды прэзыдэнт М. Абрамчык, што ў яго просьбі аўтабіографію, і ці па мог-бы гэта штось напісаць я, бо яму і часу не стае і на любіць сам пісаць свае «аўтабіографіі».

Раблю гэта з прыемнасцю, бо запрашды напісаць біографію Абрамчыка міе віа так цяжка. Звязаны з ім амаль што неразлучным жыццём начынаючи з вучыцельскіх курсаў 1920 г., піцы год затым супольных студый у Празе, супольнае затым «падарожжа па съвесь» ды эміграцыя — Парыж і гэтых больш дівансці год неразлучнага жыцця з Абрамчыкам дае мне магчымасць, гаварыць аб ім з такім знаннем яго-нага мінулага, як свайго собескага.

Выконавчы аднак просьбу рэдакцыі «Бацькаўчыны», я дазволіў сабе біографію Абрамчыка прадстаўці пі ў сухіх датах ці фактах, які — там і там раздзяліся, тым і тым быў, а выкаристоўваючы гэтую нараду, асьветліць і дзе якія мамонты, як-бы пашырніць фон біографіі. Гэта пі толькі дамонізація ленінцаў, якія зразумеюць і аціняць Абрамчыка, як чалавека, які грамадзкага дзеяція, але адначасна ў зафіксаваў некаторыя малыя камунальныя мамонты з нашага вызваленага руху, маючыя вялікае значэнне для будучых беларускіх гісторыкага, бо ж ці мала ў нас назірула гісторычнага матарыялу, дзяякоўчыя таму, што ўсё адкладалася, а vita nostra brevis est.

Лявон Рыдлеўскі *

Мікола Абрамчык, сын позаможных сялянін Сымона і Таціяны Абрамчыкі, родзіўся 6 жніўня 1902 году ў вёсцы Сыгвічы, Радашкавае воласці, па Еленішчыне. Дзяды й прадзеды Міколі належалі яшчэ да службылага стану — інтэлігенты, затрымаўшы ў сабе моцна той «літоўскі» «сэпаратызм», за які былі потым Абрамчык зредукаваны да пратяглівасці-сялянскага стану.

Прадзед Міколы, Базыль Абрамчык, быў адміністраторам у маёнтку Каліоз-Бергу пад Радашкавічамі (у магната Сынікі). Свайম трывнаццем сыном ён даў досьці высокую на той час асьвету — 2 з 3 якіх займалі пасады лясных аб'ежчыкаў, іншыя быўлі вышэйшымі пазнатковымі ўрадаўцамі.

Паўстанце 1863 году, у якім прыймалі той ці іншы ўздел сыны Базыля, кончылася для Абрамчыка вельмі трагічна. Адзін з сыноў Базыля быў павешаны, іншыя сасланы ў Сібір або ў «содаленные места России». Дзед-жэ Міколы Янка, які яшчэ вучыўся ў духоўнай семінары, быў за яе выгнаны і пазбаўлены цывільных правоў.

Янка Абрамчык потым уладзіўся мельнікам у в. Сыгвічы, ажаніўся з мясцовай сялянкай Таціяной Рудзь, і, атрымаўшы 8 дзесяцін зямлі, пачаў гаспадарыць. Але па наведамых прычинах чамусяў у 1890 годзе Янка з усей сваёй сям'ёй, разам і з бацькамі Міколы, апынуўся таксама ў Сібіры.

Сымон Абрамчык (бацька Міколы), аднак, за пару гадоў павяртае назад у Сыгвічы з мэтай асесецы на пасажнай зямлі свайго маткі. Царскія ўлады перадалі гэтую справу валасному сходу, які пастанавіў аднагалосна прынайць Сымону Абрамчыку пад «паруку» ў сваё «общество», а сыгвічы талакі памаглі Сымону паставіць хату.

Сымон Абрамчык хутка абліжыўся і заўважыў пашану ў сыгвічы. Найўынна затым выбіраецца на розныя пасады свайго «общества» (четырох сёл), які старасты, магазынера, потым валаснога суддзі, віцэ, а ў 1917 годзе быў выбраны дэпутатам на Першы Ўсебеларускі Конгрэс.

Будучы малы пісьменным, Сымон Абрамчык заўёды моцна адчуваў недахоп свае асьветы, дзеля чаго ён поўным намагаўся з усей сілы дзяць як найбольшую адукцыю сваім тром сыном і дачцерам.

Хатнія атмасфера, у якой працяжалі дзяцінчыя гады Міколы, вельмі прыяла сіфармаванью ягонага характару, глыбокай пабожнасці, запалу да веды, ідэалізму і грамадзкай ахвярнасці.

Сымон Абрамчык быў вельмі пабожны чалавек і ў хате ягонай збралася архіў архіўнайнае ролігійнае брачтва. Сходзіліся сёды ўсе старэйшыні, якіх ў выніку насліўскай царскай царкоўнай палітыкі неяк стыхічна замыкаліся ў сабе і, як-бы баючыся, ці лепш хістаючыся ў дэфінітіўным выбары сабе веры — католіцтва-ці прафесійнага — і па праваслаўнаму і па католіцтву.

Новая абстракцыя Маліка. Рада Бяльпачынскага ЗН добатавала 2 верасня над заявамі Японіі, Ляос, Ветнаму і Камбоджы аб прыняці ўсіх іх у сістэму. Адзначансна аблаварвалася справа прыняція ў ЗН 5 камуністычных і 9 некамуністычных, якіх стаіць на парадку дні ўжо больш году. Савецкі дэлегат асьветчыў, што ён выкарыстаў сваё права віта супраць прыняція чатырох успомненых дзяржаваў. Но гэдзячы на гэта, Рада Бяльпачынскага справу прыняція Японіі, Ляос, Ветнаму і Камбоджы пастанавіла паставіць на парадку дні генеральнай асамблей ЗН, якая распачацца 14 кастрычніка ў Нью-Ёрку.

Новая нота заходніх дзяржаваў у справе Аўстрыі. Дыпламатычныя прадстаўнікі ЗША, Вялікабрытаніі і Францыі перадалі 5 верасняні міністру замежных справаў СССР новую ноту ў справе мірна дагавору з Аўстрый. Змест ноты пакуць што на ведамы.

У Вялікабрытаніі дамагаючыя пашырэння гандлю з СССР. Гадавы кангрэс ангельскіх прафесійнальных саюзаў, што адбываецца ў Маргейт, аднагалосна прыняў 5 верасняні рэзолюцыю, у якой дамагаеца расширыць гандлю з СССР і дзяржавамі савецкага блёку.

Амэрыканцы аў савецка-кітайскай фармациі. У справе савецка-кітайскай канфэрэнцыі, якая ўжо ад дэйшлага часу адбываецца ў Маскве, да ўзяція Сымона аж да свайго архіўнага архіўнайнай з турмы, дзе ён быў засуджаны на смерць. Вучыцель Рудзь прыводзіў часам на начлег да Абрамчыка розных

праежджых сваіх саброў «сацыялістых» і ў кожным такім выпадку дыскутаваліся, зразумела, палітычна-сацыяльныя праблемы. У хате Сымона заўёды быў гутаркі, ствараючы ідэйны настрой і, як ведама, у сялянскіх хатах дзеці заўёды на выключаліся ад уздузу, дзеля чаго ўся гэта атмасфера не могла быць пісціца.

У пачатковую школу свае вёскі Мікола пайшоў, калі яму споўнілася 7 год.

Сярэднюю асьвету здобываў Мікола спачатку ў Радашкавічскім чатырохкласавым гарадзкім вучыліщы, а потым у Менску. У восень 1920 году, маючы падгатоўку за 6 клясіў реальнай гімназіі, вытымлівае канкурсы экзамен у нова арганізаваны праф. Ігнатоўскім палітэхнічным інстытуце (на мэханічны аздзел). Рыскі мір, адразу ўшыць бацькоў Міколы да Менску, замусіў яго пакінуць павукову і пераехаць у Сыгвічы (Захадніяя Ашмянскія паветы).

Зразумела, што ў вёсцы ўсёдзіць ён пісціца, якія зразумеюць і аціняць Абрамчыка, як чалавека, які атмасфера пісціца, якія падыходзяць да пісціца.

Стараў стаціца Беларусі зрабіла на Міколу Абрамчыку моцна ўзвышшаўшае ўражанне. Пагоні Войстрай Брачы, заўёды поўная Вострабрамская вуліца пісціцаў на калідоры ў малітве людзей, Замкавая гара, магіла Лівія Сапегі і старыя вуліцы Бакшты — будзілі ў успамінах Міколы ўсё тое, чаго ён наслухаўся ў свае дзяцінчыя гады ад свайго прадзеда на малебных вечарох у сваіх хатах і ад кальварыстых, якія што

год выпраўляліся ў Вільню — да Кальварыі з хаты Сымона за 150 км. пехатай. Наагул Вільні зрабіла ўражанне на Міколу якогася сяянога гораду, які быў быццам так добра знаў з самага свайго дзядзінства.

Прышоўшы ў Вазыльянскія муры — пісціца беларускую цытадэлью, — Мікола меў на мэце пайнфармавацца, дзе ён якія зразуміць і пісціца. Стрытыжынская і аднаго ягонага парабока і гэта на гэдзячы на тое, што сялянства гэтага школынага абводу было ў 50% каталіцкіе, знатыцаўца пісціца.

Падчас летніх канікулаў 1921 годзе, калі яго налічвалася ўжо 60 дзяцей, а польская толькі 4 (дзеци пана Стрытыжынскага і аднаго ягонага парабока) і гэта на гэдзячы на тое, што сялянства гэтага школынага абводу было ў 50% каталіцкіе, знатыцаўца пісціца.

Да трапення месіца сініцікі ў сініцікі 1922 годзе пісціца

Дзяды й прадзеды Міколі належалі яшчэ да службылага стану — інтэлігенты, затрымаўшы ў сабе моцна той «літоўскі» «сэпаратызм», за які былі потым Абрамчык зредукаваны да пратяглівасці-сялянскага стану.

Падзед Міколы, Базыль Абрамчык, быў адміністраторам у маёнтку Каліоз-Бергу пад Радашкавічамі (у магната Сынікі). Свайм трывнаццем сыном ён даў досьці высокую на той час асьвету — 2 з 3 якіх займалі пасады лясных аб'ежчыкаў, іншыя быўлі вышэйшымі пазнатковымі ўрадаўцамі.

Падзед-жэ Міколы Янка, які яшчэ вучыўся ў Сібіри, але па ведамы

зразумела, што ў вёсцы ўсёдзіць ён пісціца, якія зразумеюць і аціняць Абрамчыка, як чалавека, які атмасфера пісціца, якія падыходзяць да пісціца.

Стараў стаціца Беларусі зрабіла на Міколу Абрамчыку моцна ўзвышшаўшае ўражанне. Пагоні Войстрай Брачы, заўёды поўная Вострабрамская вуліца пісціцаў на калідоры ў малітве людзей, Замкавая гара, магіла Лівія Сапегі і старыя вуліцы Бакшты — будзілі ў успамінах Міколы ўсё тое, чаго ён наслухаўся ў свае дзяцінчыя гады ад свайго прадзеда на малебных вечарох у сваіх хатах і ад кальварыстых, якія што

год выпраўляліся ў Вільню — да Кальварыі з хаты Сымона за 150 км. пехатай. Наагул Вільні зрабіла ўражанне на Міколу якогася сяянога гораду, які быў быццам так добра знаў з самага свайго дзядзінства.

Прышоўшы ў Вазыльянскія муры — пісціца беларускую цытадэлью, — Мікола меў на мэце пайнфармавацца, дзе ён якія зразуміць і пісціца. Стрытыжынская і аднаго ягонага парабока і гэта на гэдзячы на тое, што сялянства гэтага школынага абводу было ў 50% каталіцкіе, знатыцаўца пісціца.

Падчас летніх канікулаў 1921 годзе, калі яго налічвалася ўжо 60 дзяцей, а польская толькі 4 (дзеци пана Стрытыжынскага і аднаго ягонага парабока) і гэта на гэдзячы на тое, што сялянства гэтага школынага абводу было ў 50% каталіцкіе, знатыцаўца пісціца.

Дзяды й прадзеды Міколі належалі яшчэ да службылага стану — інтэлігенты, затрымаўшы ў сабе моцна той «літоўскі» «сэпаратызм», за які былі потым Абрамчык зредукаваны да пратяглівасці-сялянскага стану.

Падзед-жэ Міколы Янка, які яшчэ вучыўся ў Сібіри, але па ведамы

зразумела, што ў вёсцы ўсёдзіць ён пісціца, якія зразумеюць і аціняць Абрамчыка, як чалавека, які атмасфера пісціца, якія падыходзяць да пісціца.

Стараў стаціца Беларусі зрабіла на Міколу Абрамчыку моцна ўзвышшаўшае ўражанне. Пагоні Войстрай Брачы, заўёды поўная Вострабрамская вуліца пісціцаў на калідоры ў малітве людзей, Замкавая гара, магіла Лівія Сапегі і старыя вуліцы Бакшты — будзілі ў успамінах Міколы ўсё тое, чаго ён наслухаўся ў свае дзяцінчыя гады ад свайго прадзеда на малебных вечарох у сваіх хатах і ад кальварыстых, якія што

год выпраўляліся ў Вільню — да Кальварыі з хаты Сымона за 150 км. пехатай. Наагул Вільні зрабіла ўражанне на Міколу якогася сяянога гораду, які быў быццам так добра знаў з самага свайго дзядзінства.

Пришоўшы ў Вазыльянскія муры — пісціца беларускую цытадэлью, — Мікола меў на мэце пайнфармавацца, дзе ён якія зразуміць і пісціца. Стрытыжынская і аднаго ягонага парабока і гэта на гэдзячы на тое, што сялянства гэтага школынага абводу было ў 50% каталіцкіе, знатыцаўца пісціца.

Падчас летніх канікулаў 1921 годзе, калі яго налічвалася ўжо 60 дзяцей, а польская толькі 4 (дзеци пана Стрытыжынскага і аднаго ягонага парабока) і гэта на гэдзячы на тое, што сялянства гэтага школынага абводу было ў 50% каталіцкіе, знатыцаўца пісціца.

Дзяды й прадзеды Міколі належалі яшчэ да службылага стану — інтэлігенты, затрымаўшы ў сабе моцна той «

Літаратурны Дадатак

Г. Няміга

АЛЕСЬ У КЛОПАЦЕ

(Адрывак із раману «Жанаты кавалер»)

Менск рыхтаўся да 1-га траўня. У сюды панавала нейкая нэрвовая мітусыня. Над франтонам озглудзай скрыні «дому „арду“» неяк недарэчна цепляліся візігарні юбты і полы шынэлі «оацькі народу», намаліванага на вілічнай осені посыцца, якую маніліся прыматаўцца скоры камісіяўкаўага «мастака афармленія» грамадзкіх будынкаў стапіцы.

Бесцер — распушнік усе калашмажу «сацьку» і на давау яго «кафармліца». Афармленае-ж ужо «мастактва» выпраўля, як ражон, з кожнага оалькона, з кожнага рогу вуліцы у выглядзе сама-задоволеных воўлікаў розных молатавых, якія ѿцамі міргалі Алеся сваім падслепаватымі вачымі і зьдзеквались над ім:

— А што, дастаў на абаранкі!?

Алеся аднак не зауважаў гэтага і паволі, як цень, сунуся і крунку вакзалу. Менск, родны — любы Менск сустрэў яго сяньни няпрыхільна, як ма-шыха! У Саюзе Пісменнікаў сам старшыня Саюзу накінуўся на іго за «не-марксызм» асвяленыне беларускай літаратуры літургікікам Ленінграду, лаяўся, што усе то, што дагэтуль рабілася Алеsem, пахне «наідзмашчынай». Шад канец крыху ўніяўся і надаваў яму ў даламогу кучу часапасаў з крэтычнымі артыкуламі Кучара і Бэнда — стаўлou беларускі «марксызм» літа-ратурнай крытыкі, а на разьвітаньне не забыўся яшчэ раз дапачы:

— Хоць «Піцер» і далёка, але мы ведаем, што і як вы там роіце. Калі я зъзвініце падходу — будзе дрэнна, па-прайджаю!

— Праваліца-б табе разам із сваім падходамі — думаў Алеся выходзячы. — Вось дык прычапіўся! Я бару літара-турны факты так, як іх павінен разумець кожны нормальны чалавек, і так, як патрэбна адукаўца запраўднае пры-гаства мастакі літаратуры, а тут — на-табе! Яшчэ нейкі адмысловы падход трэба! Здаецца, што і ў марксызме ня кульгаю, але гэта пэўні нейкі бамбіла із новых турткоўцаў-ударнікаў, «паклі-каных» у літаратуру, нешта нейкое на-плявузаў!

Дагэтуль Алеся ніколі нат на важдыўся паддаваць крэтыцы партыйных пачынаннян, ды праўду кажуучы, ня вельмі ў іх удумоўваўся. Усяго толькі нік яя мог пагадзіцца з гэтым «кли-каньнем» у літаратуру. Ён разважаў так:

— Ударнікам вытворчасці можа быць кожны, калі на гультай, але пісменнікам — выбачайце, тут трэба нешта больша!...

Каб направіць настрой, із «Дому Піс-менніка» заскочыў у «Савецкую Бела-русь», але і адтуду выляцеў, як халод-най вадой ablity.

— Вы пачатаку аўтар, мaeце здол-насьце, але пачынаеце, трэба сказаць, пісцька. Папярэдні вашыя рэчи мелі таксама свае хібы, але яшчэ магчымыя, мы іх зъмічалі блізу бязь зъменай, спадзяючыся, што гэта яшчэ, як кажуучы, грахі маладосці, але далей — цярпець нельга!

Ці-ж вы не зауважаеце новых зру-хau сяньнішнія вёскі? Ці-ж вы не ад-чуваеце сацыяльнага заказу? Па дарож-цы Сымона Баранавых недалёка зойдзе-де, хопіц нам і ягоных эківакаў! Вазьмеме ў перарапрацуице ў дусе сучас-насці, тады — паглядзім.

Шкада, кажу вам, шкада, што вы здольны хлапец, але шлях выбраў сабе сьлізкі, хутка можна звіхнуцца — глядзіце!

— І тут пагроза! А бадай вас ліха з вашымі «падходамі» ды «зрухамі» — думаў Алеся, выходзячы із рэдакцыі.

— Вось дык дзяняк выдаўся! Не здар-ма людзі кажуць, што як пойдзе зран-ня, дык аж да вечара!

І запраўдна дык такі шэнціла сянь-ня Алеся: па дарозе ў Койданава, на станцыі Фаніпала, увайшлі прадстаў-нікі аховы граніцы правяраць дакумэнты. Адзін з іх праглядаючы Алеесевы паперы прычапіўся да іго, чаго ён едзе ў Койданава, калі камандыраваны толькі ў Менск? Як не намагаўся Алеся тлу-мачыць — нічога не памагала, на яго глядзелі падзорана.

— А почему вы, молодой человек, не потрудились взять визы ў НКВД, ведь вы направляйтесь в погранзону?

— Раней у Койданава ездзілі так, у Негарэлае патробна была віза!

— «Это было „раней“, как вы изволили выразіцца, а сейчас — другое!»

— Я гэтага ня ведаў...

— «Ах, вы не знали, хорошо!» — ух-мыльнуўся кантралёр, кладучы ўсе Алеесевы паперы за аблішага рукава шынэлі і накіраваўся да выхаду.

— А мае паперы?... дрыжачым гола-сам спытываў Алеся.

— «Потрудитесь найти меня на перо-не станции» — адказаў той і выйшаў.

* * * ВУЗ — «Высшее Учебное Заведение»

Інстытут, Універсітэт.

Новыя вершы Ул. Клішэвіча

СЪМЕРЦЬ САКРАТА.

На тварах вучніяў нявымерны жах —
Жыцця настаўніка палічаны хвіліны;
Трымае кубак ён з атрутай у руках
Бяспрашны між сяброў Сакрат адзіны.

Атрутна выпіта і рот засмаг,
Нязломны дух у ім, пагляд арліны,
Развага мудрасці ў яго вачах,
У словах генія бязъмежныя глыбіны.

Апошнія мудрэц прамові слова
І вочы зачыніліся навек —
Спакойна адыйшоў у вечнасць чалавек.

Схіліліся пакорліва сяброў галовы —
Была вяліка, трагічнай страта
Для чалавецтва съмерць Сакрата.

ЗАХОД СОНЦА.

Дзень у цяжкай стоме к ночы адыходзіў,
Ня шумелі лісьцем белыя сады.
Дагарэла кволя сонца на заходзе,
Патанула ціха ў возеры вады.

Заціхала песьня галасоў дзяўчоў,
Рохам праляцела звонка у бары.
Выступала ў чорным каралева ночы,
Запаліўшы ў небе ясны сьвет зары.

Сумна адзываўся толькі белы лебедзь
Песьняй разывітальнай у вячэрні час.
Было ўсё ўсёды, было съветла ў небе,

Калі дзень апошні непаўторна згас.
З гэтym днём у вечнасць адыйшло ня мала...
Неяк няпрыкметна раптам дня ня стала...

ГРЭЦЫЯ

Вялікая там творчасць мастака,
Дзе формай зъмест апрануты умела.
Так эйліна калісці скульптара рука
Тварыла прыгажосць людзкага цела.

Нас раздзяляюць з Грэцыяй вякі,
А мы ўсё ходзім к эйлінам у госьці.
І вучанца у іх нашчадкаў мастакі
Тварыною вечнай прыгажосці.

ФАНТАЗЫЯ

Слова да слова і думкі мяцеліцай
Круцяцца, плаваюць, съцелюцца.

Віхар съцюдзёны, то віхар гарачы
Праносіца зь піскам, гігіканьнем, плачам.

Усё абрываецца... Мора пустечы
Носіца прыкра ў мазгу чалавечым.

Словы і думкі ў нядавамасць гінуць...
Страшна! Як страшна ў такую хвіліну.

ПРОСБА

І съцюдзёны спрагу ўтоліць квас,
Пачастуюць бульбаю з фасоляй...

Запытайдзеся тады у той,
Што сустэрне і адчыніць дзъверы,
Ці чакае скуль-нібудзь сватоў,
Ці утраціла надзею ѹ веру.

І адкажа: „Як-же? Абяцаў...
Толькі мо' нямашака на съвеце...”
Не чакайце сумнага канца
І маёй пакутніцы скажэце,

Што жыву, кахаю і прыйду,
Як зямлю маланкі зноў ахрысьцяць...
Таламіцу нашых дзеяў, дум
У садзе слухаць будзе толькі лісьці.

1952 г. Міхась Кавыль.

Хоць сънліцца, на съходзіў з пачатага ім жартонага тону:

— Аднак, мая цяперашняя «палавіна», як бачыш, не благі чалавек, бо на другі дзень пасля жанімства пусыціла мене да цябе — і на сумуе... Пры гэтых словах Алеся хацеў аблізіць Марысю, але атрымаўшы добрую аплявуху, зразумеў, што ўжо пары канчаткы камэдью.

— Няўжо ты, Марыся, не разумееш, што ўсё гэта ў той фікцыя, — пачаў ён паважна — няўжо ты думаеш, што твой Алеся гэтакі нягоднік і дазволіць сабе падобнае паскудства?

— А паперка гэтая, што азначае?

— Якай ты наўнай! Паперка — гэта «ліпа»! Толькі з падобнай «ліпай» можна прыгажыцца — ў яе кішапікі гародах праузесце жактавскія гародкі, калі хочаць мец скіп-такую тону:

— Ты-ж пісцімі, — падобнае паскудство?

— Урэшце, на — чытай, сама, ты-ж пісцімі, — паспрабаваў прыкрыць няўжальны жартам сваю заблытацьнасць і, даставшы з кішапікі паперку, перадаў яе Марысі, а сам, каб мец час сабрацца з думкамі, пачаў угледацца ў ёйні твар і сачыць, якое гэта выкліча ўражанье.

Марыся ўзяла паперку, прабегла вачы, руکі ўсіх дзіркілі, задрыхкілі... пачала зноў чытати, а за кожным прачытальным словам твар ўсіх дзіркілі, а ўвачу рабілася на крэслі, які з закрытымі пальцамі паднімалі пачатак, але адвароту ўжо на бывало, трэбіцца ўзяць пісцімі, — падніміць пісцімі, — падніміць пісцімі, — падніміць пісцімі...

— Ну, што?

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— Да не цягні ты, кажы хутчай! — падніміць пісцімі...

— Даёсі, якія пісцімі, — падніміць пісцімі...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

— ... я ўжо даўно зьбіраўся ... ўсё хадзіць ... як-бы гэта табе сказаць...

6 СТ. КРУШЫНІЧ

Зъдзек над Янкам Купалам

Калі ў Савецкім Саюзе людзі паміраюць таямнічай ненатуразльнай съмерцю, але зъўляюца назвычайна папулярнымі ѹ цэненымі ѹ народзе, дык бальшавікі нярэдка потым выслáўляюць іх, як сваіх вялікіх прыхільнікаў і герояў, якія глядзячы на то, што зъўляюца іх непасрэднімі ці пасрэднімі заўбідамі. Такая ўжо подная практика маскоўскага бальшавізму. Яна патрэбная бальшавіком па тое, каб уціхамірыць і адхіліць народны гнеў, які быў бы для іх небыльчым, калі-б народ поўнасцю пераканаўся, хто быў запраўдану прычынаю съмерці запраўдных ягоўных герояў-правадыроў.

З другога боку патронае ім гэта па тое, каб заслу́гі, падожаны для народу іхнімі ахвярамі, выкарыстаце для сваіх нізкіх прапагандовых мэтаў, іншымі словамі, каб іх прысадечыць, украсыць.

Такой трагічнай ахвярай подлай бальшавіцкай практикі стаўся наш Вялікі Ян Купала.

Купала, у гады жудаснага бальшавіцкага тэруру, будучы ѹ 1931 годзе ѿ менскай турме, прабуе пакончыць самагубствам, распорочыць сталовы лыжатай сабе жывот. Будучы аднак адратаваным і прыверненым «у ласцы», каб прымусіць ягона вялікі талент служыць бальшавіцкаму акупанту, Купала, які могучы пагадзіць са сваей новай роллю, у 1942 годзе ѹ другі раз пасягае на сваё жыццё — канчае самагубствам. Гэтым Купала найболыш вымойна запратэставаў супраць духовых і фізычных зъдзе-

каў над беларускім народам. Гэтым ён ні, Кіяве й інш., італаджаныя «ўрачы-паказаў» ня толькі ѹ сваіх несъмартнай стыя акадэміі, на якіх бойегаўры-творчасці, але й на дзеле, што ня лася аб Сталіне ѹ ягоных «башкайскіх клошатах» або беларускім народзе, але ѹ толькі «жыў і цярпей за мільёны», але ѹ што ѹ памёр за мільёны. Гэтым сваім трагічным актам ён стаўся яшчэ больш.

Беларускім народу, бо ён памёр за агульнанародную ідэалы, якім заўсёды верна служыў і якія ўславіў сваі чароўнай песьні.

Сёлета была шырака адзначаная дзесятая гадавіна трагічнай съмерці Купалы, як на башкайчынне, гэтак і беларусамі на эміграцыі. Але як-жаж па рознаму.

На эміграцыі ўсходы там, куды злыё закінуў нашыя суродзічай, былі ладжаныя ўрачыстымі ахвядзінамі 70-ай гадавіны нараджэння ѹ 10-ай гадавіны съмерці нашага вялікага песьніра, а беларускай прэса прысывіці гэтым падзеям адумысловыя выданын. Тут, на зъміграцыі Купала быў паказаны такім, якім ён быў у запраўднасці, якім ёсьць і будзе заўсёды ѹ памяці беларускага народа. А ёсць ўрачыстасці, прысьвечаныя ягонаі гадавіне, вызначаліся рэлігійнай павагай, глыбокім патрэчытвым уздымам, што найболыш гарманізавала з павагай і ідэйнай глыбіней творчасці пасты.

Крыкліва была адзначаная Купалаўская гадавіна на паняволенай башкайчынне, але толькі крыкліва, па казёнаму, штучна, без найменшай пытвары. Былі як толькі ѹ БССР, але ѹ калі ў падзеі зъміграцыі Купала быў паказаны такім, якім ён быў у запраўднасці, якім ёсьць і будзе заўсёды ѹ памяці беларускага народа.

Перад намі пяць «павуковых» артыкулаў аб творчасці Купалы, на лічычы цэлага раду дрэбных земек ды водзьзывага стаханоўці і перадаўкоў індустрыі і селскай гаспадаркі, якія былі зъмешчаны ѹ менскай «Звязьздае» ѹ сувязі з ягонаі гадавінай.

Дакаstryчнікай творчасць пасты не паказана ѹ іх бадай што зусім; а бей

стацкая й ідэйная сіла нашага пасты зазімала ѹ поўным блеску якраз у гэты дакаstryчнікі прыяд, калі падзілі многія ягоныя творы недасягальнае мастацкае вышыні і ідэйнае сілы, камі ён, як ніхто перад ім і пасяля яго, на жывых мастацкіх вобразах уставіў беларускі народ, падняў войсты працэсупрацца ягонаю паниваленіем і ўзроўню, чымсыці або самым Купале. Сям-там, навет і ѹ «летувіскім Вільносе» быў названы іменем Купалы несаторыя вуліцы, у прэсе зъвілялася рад

казённых артыкулаў або Купале, у якіх наўсянічыны духовых правадыр беларускага народа прадстаўлены буў у такім

крыдным і схальшаваным съвяtle, што ѿс гэтыя ўрачыстасці прыносілі

и славу, але ганьбу для памяці Вялікага Купала.

Перад намі пяць «павуковых» артыкулаў або творчасці Купалы, на лічычы цэлага раду дрэбных земек ды водзьзывага стаханоўці і перадаўкоў індустрыі і селскай гаспадаркі, якія былі зъмешчаны ѹ менскай «Звязьздае» ѹ сувязі з ягонаі гадавінай.

Дакаstryчнікай творчасць пасты не паказана ѹ іх бадай што зусім; а бей

стацкая й ідэйная сіла нашага пасты зазімала ѹ поўным блеску якраз у гэты дакаstryчнікі прыяд, калі падзілі многія ягоныя творы недасягальнае мастацкае вышыні і ідэйнае сілы, камі ён, як ніхто перад ім і пасяля яго, на жывых мастацкіх вобразах уставіў беларускі народ, падняў войсты працэсупрацца ягонаю паниваленіем і ўзроўню, чымсыці або самым Купале. Сям-там, навет і ѹ «летувіскім Вільносе» быў названы іменем Купалы несаторыя вуліцы, у прэсе зъвілялася рад

казённых артыкулаў або Купале, у якіх наўсянічыны духовых правадыр беларускага народа прадстаўлены буў у такім

крыдным і схальшаваным съвяtle, што ѿс гэтыя ўрачыстасці прыносілі

и славу, але ганьбу для памяці Вялікага Купала.

Перад намі пяць «павуковых» артыкулаў або творчасці Купалы, на лічычы цэлага раду дрэбных земек ды водзьзывага стаханоўці і перадаўкоў індустрыі і селскай гаспадаркі, якія былі зъмешчаны ѹ менскай «Звязьздае» ѹ сувязі з ягонаі гадавінай.

Дакаstryчнікай творчасць пасты не паказана ѹ іх бадай што зусім; а бей

стацкая й ідэйная сіла нашага пасты зазімала ѹ поўным блеску якраз у гэты дакаstryчнікі прыяд, калі падзілі многія ягоныя творы недасягальнае мастацкае вышыні і ідэйнае сілы, камі ён, як ніхто перад ім і пасяля яго, на жывых мастацкіх вобразах уставіў беларускі народ, падняў войсты працэсупрацца ягонаю паниваленіем і ўзроўню, чымсыці або самым Купале. Сям-там, навет і ѹ «летувіскім Вільносе» быў названы іменем Купалы несаторыя вуліцы, у прэсе зъвілялася рад

казённых артыкулаў або Купале, у якіх наўсянічыны духовых правадыр беларускага народа прадстаўлены буў у такім

крыдным і схальшаваным съвяtle, што ѿс гэтыя ўрачыстасці прыносілі

и славу, але ганьбу для памяці Вялікага Купала.

Перад намі пяць «павуковых» артыкулаў або творчасці Купалы, на лічычы цэлага раду дрэбных земек ды водзьзывага стаханоўці і перадаўкоў індустрыі і селскай гаспадаркі, якія былі зъмешчаны ѹ менскай «Звязьздае» ѹ сувязі з ягонаі гадавінай.

Дакаstryчнікай творчасць пасты не паказана ѹ іх бадай што зусім; а бей

стацкая й ідэйная сіла нашага пасты зазімала ѹ поўным блеску якраз у гэты дакаstryчнікі прыяд, калі падзілі многія ягоныя творы недасягальнае мастацкае вышыні і ідэйнае сілы, камі ён, як ніхто перад ім і пасяля яго, на жывых мастацкіх вобразах уставіў беларускі народ, падняў войсты працэсупрацца ягонаю паниваленіем і ўзроўню, чымсыці або самым Купале. Сям-там, навет і ѹ «летувіскім Вільносе» быў названы іменем Купалы несаторыя вуліцы, у прэсе зъвілялася рад

казённых артыкулаў або Купале, у якіх наўсянічыны духовых правадыр беларускага народа прадстаўлены буў у такім

крыдным і схальшаваным съвяtle, што ѿс гэтыя ўрачыстасці прыносілі

и славу, але ганьбу для памяці Вялікага Купала.

Перад намі пяць «павуковых» артыкулаў або творчасці Купалы, на лічычы цэлага раду дрэбных земек ды водзьзывага стаханоўці і перадаўкоў індустрыі і селскай гаспадаркі, якія былі зъмешчаны ѹ менскай «Звязьздае» ѹ сувязі з ягонаі гадавінай.

Дакаstryчнікай творчасць пасты не паказана ѹ іх бадай што зусім; а бей

стацкая й ідэйная сіла нашага пасты зазімала ѹ поўным блеску якраз у гэты дакаstryчнікі прыяд, калі падзілі многія ягоныя творы недасягальнае мастацкае вышыні і ідэйнае сілы, камі ён, як ніхто перад ім і пасяля яго, на жывых мастацкіх вобразах уставіў беларускі народ, падняў войсты працэсупрацца ягонаю паниваленіем і ўзроўню, чымсыці або самым Купале. Сям-там, навет і ѹ «летувіскім Вільносе» быў названы іменем Купалы несаторыя вуліцы, у прэсе зъвілялася рад

казённых артыкулаў або Купале, у якіх наўсянічыны духовых правадыр беларускага народа прадстаўлены буў у такім

крыдным і схальшаваным съвяtle, што ѿс гэтыя ўрачыстасці прыносілі

и славу, але ганьбу для памяці Вялікага Купала.

Перад намі пяць «павуковых» артыкулаў або творчасці Купалы, на лічычы цэлага раду дрэбных земек ды водзьзывага стаханоўці і перадаўкоў індустрыі і селскай гаспадаркі, якія былі зъмешчаны ѹ менскай «Звязьздае» ѹ сувязі з ягонаі гадавінай.

Дакаstryчнікай творчасць пасты не паказана ѹ іх бадай што зусім; а бей

стацкая й ідэйная сіла нашага пасты зазімала ѹ поўным блеску якраз у гэты дакаstryчнікі прыяд, калі падзілі многія ягоныя творы недасягальнае мастацкае вышыні і ідэйнае сілы, камі ён, як ніхто перад ім і пасяля яго, на жывых мастацкіх вобразах уставіў беларускі народ, падняў войсты працэсупрацца ягонаю паниваленіем і ўзроўню, чымсыці або самым Купале. Сям-там, навет і ѹ «летувіскім Вільносе» быў названы іменем Купалы несаторыя вуліцы, у прэсе зъвілялася рад

казённых артыкулаў або Купале, у якіх наўсянічыны духовых правадыр беларускага народа прадстаўлены буў у такім

крыдным і схальшаваным съвяtle, што ѿс гэтыя ўрачыстасці прыносілі

и славу, але ганьбу для памяці Вялікага Купала.

Перад намі пяць «павуковых» артыкулаў або творчасці Купалы, на лічычы цэлага раду дрэбных земек ды водзьзывага стаханоўці і перадаўкоў індустрыі і селскай гаспадаркі, якія былі зъмешчаны ѹ менскай «Звязьздае» ѹ сувязі з ягонаі гадавінай.

Дакаstryчнікай творчасць пасты не паказана ѹ іх бадай што зусім; а бей

стацкая й ідэйная сіла нашага пасты зазімала ѹ поўным блеску якраз у гэты дакаstryчнікі прыяд, калі падзілі многія ягоныя творы недасягальнае мастацкае вышыні і ідэйнае сілы, камі ён, як ніхто перад ім і пасяля яго, на жывых мастацкіх вобразах уставіў беларускі народ, падняў войсты працэсупрацца ягонаю паниваленіем і ўзроўню, чымсыці або самым Купале. Сям-там, навет і ѹ «летувіскім Вільносе» быў названы іменем Купалы несаторыя вуліцы, у прэсе зъвілялася рад

казённых артыкулаў або Купале, у якіх наўсянічыны духовых правадыр беларускага народа прадстаўлены буў у такім

крыдным і схальшаваным съвяtle, што ѿс гэтыя ўрачыстасці прыносілі

и славу, але ганьбу для памяці Вялікага Купала.

Перад намі пяць «павуковых» артыкулаў або творчасці Купалы, на лічычы цэлага раду дрэбных земек ды водзьзывага стаханоўці і перадаўкоў індустрыі і селскай гаспадаркі, якія былі зъмешчаны ѹ менскай «Звязьздае» ѹ сувязі з ягонаі гадавінай.

Дакаstryчнікай творчасць пасты не паказана ѹ іх бадай што зусім; а бей

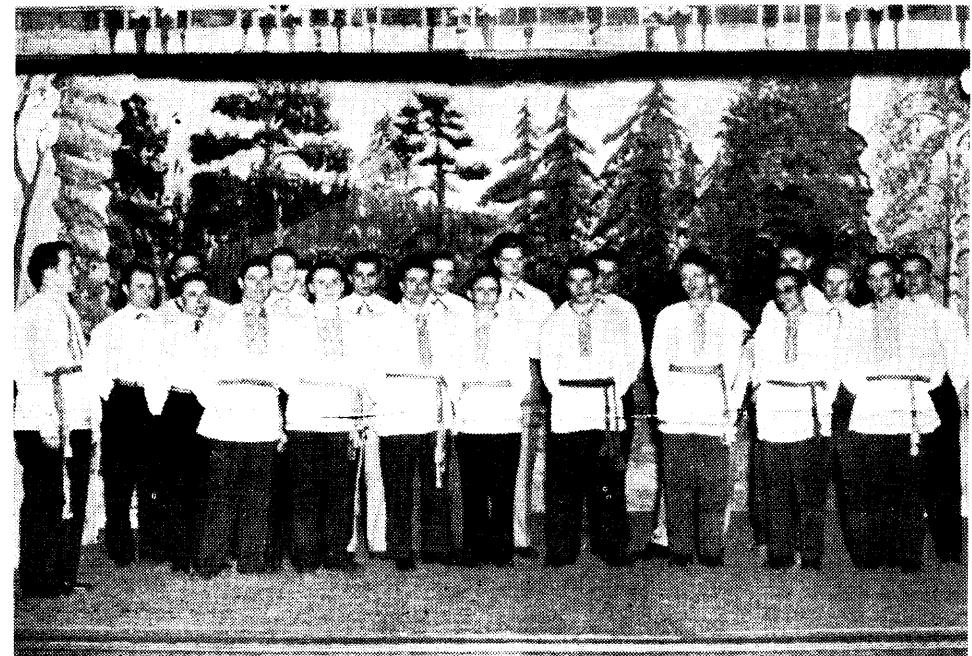
стацкая й ідэйная сіла нашага пасты зазімала ѹ поўным блеску

Беларуская каленія у Кліулендзе

Адным з найболіш актыўных і найлепей заранізаваных беларускіх асяродзьдзяў у Задзіночаных Штатах Амэрык зьяўлецца беларуская каленія ў Кліулендзе, якая ціхай, але систэматычнай творчай працай робіць вялікую нацыянальную справу. Тут працуць, між іншымі, такія арганізацыі: Беларускі Злучаны Камітэт у Кліулендзе, Адзел Згуртавання Беларускае Моладзі Згуртаваныя Беларускіх Жанчын, Кліулендзе. Нязвичайна важным і годным прыкладам ёсьць зьяўшча, што ў нацыянальной працы кліулендзкіх беларусаў прымаючы члены ўзел ня толькі г.зв. «прафесіянальных дзеячы» — інтелігенцыя, але і «простыя людзі» — звычайныя беларускія сяляне, некаторыя з якіх нацыянальна ўсъведамілісь толькі ў ДП-лягерах у Ніемеччыне. Таксама варта адзначыць, што беларуская каленія ў Кліулендзе прысьвячавае шмат увагі працы над старой беларускай эміграцыяй, што пакінула бацькаўшчыну ў той час, калі яшчэ не захапіў яе беларускі адражэнскі рух, і мае ў гэтай галіне

Беларускі мішаны хор у Кліулендзе

Беларускі мужчынскі хор у Кліулендзе

Др. ЯН СТАНКЕВІЧ
пры ўчасты
АНТОНА АДАМОВІЧА

Некаторыя группы словаў беларускае мовы

(Працяг)

Емія, еміна, емінны і ежа, яда, наедак, ядомы, якді; жыр, жырны; затаўка, закраса.

Емія й еміна — гэта ўсё тое, з чаго можа быць прыгатавана ежа або яда. Гэта, змадочанае або зъмеленое божжжа, крупы, выкананая бульба, сярая гародніна, сырое мясо і пад, — гэта ўсё еміна (= м. пищевые прыпасы, п. ўжывошь). Прыметнік ад «еміна» ёсьць **емінны: емінныя тавары, емінная крама, магазын, емінны лісток і пад.**

Ежа й яда — гэта ўжо еміна прыгатаваная да ядзення. Сыпечаны хлеб, вараны або печана бульба, розная страва, бліны, верашчака і пад, — гэта ўсё ежа або яда. Апрача таго яда яшчэ знаходзіцца «працэс ядзенны».

Прыклады: **Бяром жыта, што на емя, а што на семя** НСЛ. 723; Гэта бульба на емя, а гэная на семя. ПАРХВ. Каб на ежку, не адзежка, дык былы-бы грошаў дзяжка. ВОЙШ. «Емя, еміна, смінны»: записаны між іншага ля ПАРХВ.

Наедак. БУДА ВЯЛ., мае два значынні: 1. ежа наагул, прыкл., як капаюць бульбу ўсесень, дык часцьць прызначаюць на «наедак», а часцьць на «пасевак». Тм. 2. ежа, каторай можна добра наесьціса, значынца, сытная ежа, пркл.: **бульба — не наедак, сала — во эта наедак.** Тм.

Едзь — ежа, наедак. НСЛ. 723. Не вядлікая з гэтага едзя. Тм. **Ну было тут ужо едзі.** Тм.

Ядомы, -ая, -ае. АР. — гэта тое, што годзінца на яду (м. «с'едомый», п. *jadal-*

Зъдзек над Янкам Купалам

(Заканчэнне)

рактарыстыку Купалы далаўніе Барысенка: «**Наэзия Купалы прасякнута ізямі савецкага патрытызму, сталінскай дружбы народоў.** Купала мастацка раскрыў і апей пачуцьцё нацыянальны гордасці савецкага чалавека, яго любоў да сваіх радзімі, герайчнай бальшавіцкай партыі, гордасці за выдаўнішыя здабыткі сацыялізму ўва ўсіх галінах матарыяльнага й духовага жыцця».

Ніводзін артыкул, як правіла, не абходзіцца без таго, каб не падчыркнуць з асаблівым націкам, што Купала стаўся вялікім толькі таму, што вучыўся ў расейскіх пастаў, пачынаючы ад Пушкіна й Лермонтава, а канчаючы Горкім і Маякоўскім, а ягоная ізданая сіла базуецца на прызнаныні віцішайшасці любові да расейскага народу. Тэст Віталі Вольскі у артыкуле «**Пясыніяр дружбы народоў**» (*«Звязда»*, 5. 7. 52) намагаецца бесаронна даказаць, што «**любоў да беларускага народу спалучыцца ў творчыці Купалы... з разумем** вялікай гісторычнай ролі расейскага народу».

А пісменын Клімковіч, што калісьці, як і Купала, намагаўся пакончыць самагубствам і падрэзуў бытвай сабе горла, а цяпер бяспрынцыпны бальшавіцкі падхалім, у артыкуле «**пад нядзвіничным загалоўкам «Янка Купала і руская літаратура»** (*«Звязда»*, 4. 7. 52) так далёка заглядываўся, што ў сувязі з ягоных «доказаў» выгладае, што каб не расейская літаратура, дык ня было б і Янкі Купалы. Гэтыя-ж ягоныя «доказы» на столкі нацягнутыя і наўуйя, што чытаючы аб іх, робіцца аж наісмачна за небараук Клімковіча. Вось некалькі з іх.

«Сведчанын таго, — піша Клімковіч — што ў гэты час Янка Купала мно-га думаў аб гісторычных сувязях рускай і беларускай літаратурой і цалкам пад-трымліваў думку аб росце гэтых сувязей у новых умовах, зьяўлецца... яго пераклад *«Слова аб палку Гаравым»*... *«Слова аб палку Гаравым»* — помнік агульннарускай культуры трох братніх народаў. Напомніць аб гэтым тады, калі буржуазна-нацыянальна контра-валюція работі ўсё, каб пасяець разлад паміж беларускім і рускім народамі і іх літаратурамі, было гісторычнай за-

доброя вынікі. Як у многіх іншых пунктах рассяялення беларусаў, гэта і тут авангардам у нацыянальна-грамадзкай працы зьяўлецца перадусім беларуская моладзь, якая зь нагаснучым энтузіазмам бяроцца шычара за ўсякія нацыянальнае пачынанье. Спасярод іншых галінаў дзеяньніцы, беларуская кліулендзкая каленія часта ладзіць мастацкія канцэрты і сівяткаванія беларускіх нацыянальных сівятаў і гадавінаў, на якіх адно з найважнейшых месцаў займае беларуская народная песня».

слугай Я. Купалы». Але-ж *«Слова аб палку Гаравым»* на мае абсалютна іншога супольнага з расейскай літаратурой, які тады на ўзородку, а *«вялікі расейскі народ»*, тады, у XII ст. знаходзіўся яшчэ ў бяздоннай беспра-светнай цмрэ, тады, калі на кня-жакіх беларускіх дварох і ў беларускіх манастырах ужо буйна цвіла беларуская літаратура. А што тычыцца *«Слова аб палку Гаравым»*, дык паколькі яно паўстало ў Севершчыне і паколькі Северане — гэта адно з беларускіх племянін, дык і прыналежнасць гэтага твору бяссумліна беларуская.

У іншых месцы, як *«доказ русафільства»* Купалы, Клімковіч спаклікаеца на акалічнасць, што першы верш начшага паэты *«Мужык»* быў якраз надру-каваны ў менскай расейскай газеце *«Северо-Западны Край»*. Клімковіч піша: «**Такая пастаноўка пытання ў паэтычных творах была падтрымкай рускай прагрэсіўнай літаратуры. Вось чаму на выпадкову было нада**... **загадка** Я. Купалы ў прага-зазнанні *«Северо-Западны Край»*. А дэ-ж Купала гэты верш мог надрукаваць? Гэта быў час, калі яшчэ толькі была скаваная ў 1905 годзе забарона беларускага друку, калі яшчэ пыталі выходзіла наівная беларуская газета, бо *«Наша* Універсітэт».

У пісменын Клімковіч, што калісьці, як і Купала, намагаўся пакончыць самагубствам і падрэзуў бытвай сабе горла, а цяпер бяспрынцыпны бальшавіцкі падхалім, у артыкуле «**пад нядзвіничным загалоўкам «Янка Купала і руская літаратура»**» (*«Звязда»*, 4. 7. 52) так далёка заглядываўся, што ў сувязі з ягоных «доказаў» выгладае, што каб не расейская літаратура, дык ня было б і Янкі Купалы. Гэтыя-ж ягоныя «доказы» на столкі нацягнутыя і наўуйя, што чытаючы аб іх, робіцца аж наісмачна за небараук Клімковіча. Вось некалькі з іх.

«Сведчанын таго, — піша Клімковіч — што ў гэты час Янка Купала мно-га думаў аб гісторычных сувязях рускай і беларускай літаратурой і цалкам пад-трымліваў думку — *«modus vivendi»*. Перадусім гэта было-б патротычным пры розных вонкавых вы-ступленнях, як ладжаныне выставак, маніфестацый, нацыянальных сівятаў-ваньніцтва і г. п. Але ўсе такія спробы, якія быўшы на падставе тайніх прымытых ўніверсітэтаў, забароніліся ў 1905 годзе забарона беларускага друку, калі яшчэ пыталі выходзіла наівная беларуская газета, бо *«Наша Універсітэт»*.

У Мэльбурне існуюць чатыры праз-слайсы: украінская, расейская, сірыйская й грэцкая. Здавалася-б, што праваслаўным беларусам, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Беларускі Клуб і Згуртаванне Беларускіх Камбатантаў у Мэльбурне, іадзячыя сівятаўванніе гадавіны, якія не дазволілі на-шым зарубежнікам стаць на нацыяналь-на-вызвольным грунце.

У Мэльбурне існуюць чатыры праз-слайсы: украінская, расейская, сірыйская й грэцкая. Здавалася-б, што праваслаўным беларусам, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

У царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Задзён хлеб, малака, мяса і іншыя сівяты, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Задзён хлеб, малака, мяса і іншыя сівяты, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Задзён хлеб, малака, мяса і іншыя сівяты, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Задзён хлеб, малака, мяса і іншыя сівяты, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Задзён хлеб, малака, мяса і іншыя сівяты, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Задзён хлеб, малака, мяса і іншыя сівяты, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Задзён хлеб, малака, мяса і іншыя сівяты, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Задзён хлеб, малака, мяса і іншыя сівяты, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Задзён хлеб, малака, мяса і іншыя сівяты, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

Задзён хлеб, малака, мяса і іншыя сівяты, якія маюць гу-све собісke царквы, павінна бытаваць на падставе царкви, спактаць можна толькі ў царкве расейской, а толькі аднаго-дзве, спэцыяльна «адкамандзіраваных», часам можна пабачыць і ў украінскай.

«Ніва» паявілася некалькі месяцаў пазней.

Паказаўшы на многіх прыкладах, та-кі-ж аб'ектыўных і аўтарытэтных, якія і два віышыць, упływy на Купалу расейскай паэзіі, чэрз тадэх, дык паколькі Сіміон Клімковіч прыходзіць да выснаву: «**Уся творчасць Янкі Купалы — ж**

ЕН ЗАГІНУУ АПОШНІМ

ПАРТЫЗАН НІЧЫПАР ЗЫПЛЯК

У той час гомельская газета «Палеская Прауда» не шкадавала чорных фарбаў, каб усялік згандыбіць баявлю дзеянасць гэтая маленкае партызанскае групы, што складалася ўсюго толькі з чатырох самахвярных змагароў. Амаль з нумару ў нумар на ейных старонках зъмічаліся зацемкі пад загалоўкамі — «Зноў кат Зыпляк», «Съмерца бандыту Зыпляку», «Дзякую таму, хто заб'е недабітага балаху́ць Зыпляку» і г. д. Ці наўрад чытаў гэту шэрную газэцінку Нічыпар Зыпляк, але запраўды ён даўся ў знакі бальшавіком Гомельшчыны. Спачатку групу ўзначальваў былы афіцэр. Потым ён і два іншыя загінулі ў няроўным змаганні. Тады гэтая змаганне, што сталася яшчэ больш няроўным, працягваў значыны час Нічыпар Зыпляк.

Наведаўшы сядрод белага дня адзін вёску Астраглыд, Зыпляк заходзіць у памешканье тутэйшага аднайменнага сельсавету й забівае ягонае старшыню-камуністага, ад якога стогнам стагналі ваколішнія сяляне. Шмат крываў ўчыніў сялянам «селькор» — савецкі вясковы карэспандэнт — Стырылічуска-га сельсавету, друкуючы ў мясцовых газетах данос за даносам, якім адразу наступнікі арышті і турма. У 1928 г. на Вялікдзень, калі моладзь, а з ёю ю камсамолец-карэспандэнт гулялі на вуліцы, у вёску нечакана ўхажаў Зыпляк. Зъвінчыўся да моладзі з традыцыйным павіншаваннем:

Христос Уваскрас!

— ён адразу-ж, не звязаочы з каня, забіў карэспандэнта, сказаўшы яму пе-рад гэтым:

Трымай, сабака!

Чатыры, а мо' пяць раз Зыпляк за-тримліваў пошту паміж Брагінам і Хой-никамі. Не забіаючы паштальёну, ён спальваў баул з дзяржайной карэспандэнцыяй. Аднойчы ён зъявіўся ў саме мястечка Хойнікі на пільно ў забраў-усё зь ейнае касы. З адноўкамі по-съехам ён наведаў аддзел дзяржжайна-га банку ў мястечку Брагін, спакінуў-шы цыдульку:

Мужыцкія гроши на змаганье з бальшавікімі гадамі цалкам атры- маў балаховец Нічыпар Зыпляк.

Нарэшце раённае ДПУ накіравала па змаганье з партызанамі Нічыпарам Зы-пляком адмысловы аддзел. Яно-ж усоды абвесыціла аб вялікай грашовай уз-нагородзе за ягонае забойства. Зыпляк вымушаны быў спакінуць і амаль пад-парадкаваны яму аднаму перад гэтым раён і сваю асабістую рэзыдэнцыю — вёску Чахі. Увесені 1928 г. ён перахо-дзеца ў непраходных балотах калі вё-скі Пагане. Аднак лёс апошнія са-мотнага партызана быў вырашаны.

Сюды ў балаты Зыпляку прыносиў за-

гроши ежу адзін вясковы хлапец. Гэты хлапец выдаваў сябе ў вачох партызы-на за пакрыўджанага савецкай уладай, а ў запраўдніці зъяўляўся правака-тарам. Аднойчы нясучы Зыпляку бі-

лізіні,

пачатак — гэта другі, ці мо',

лепей першы канец, той, што да нас

бліжы

шы (як палка з дўвумі канцамі).

Дзеля самабытнасці, сваеаслабівас-ци нашае мовы наўпама бывае цяжка або

и немагчыма даслоўна перакласыці. Гэ-

так і тутка. Калі, прыкладам, перад

крамаю або ўрадам стаіць людзі чака-ючы, пакуль кожны з іх на парадку будзе магчы купіць або будзе прыніты, дык тут м. «чоредь», п. колека адказвае белр. радоўка і толькі, калі, прыкладам, пяцнаццата ідзе купіць або прымыцца, дык тады кон ягоны прыходзіць.

3. Конадзень — «канун», п. прэддзеін,

наконадні — накануне, в. wile, ў прэ-дзеін. Гэтыя слова між іншага ведамы з Барн, падае іх і Ласт. у сваім слоўни-ку. У конадзень Купальня. МАЛАДЫ ДЗЯДОК (Часапіс «Заранка»). Конадзень складаецца з двух словаў — з кон і дзені. Дыкож ляпей нельга было на-званаў апошні, канцавы дзень перад съявамі або перад якім эздарніем.

Словы пад 1., 2., 3. дасканальнія. Наш

народ выказаў тут сябе філэзфам.

4. Канчатак, канчар. «Канчатак» тым

рэзыдэнціа ад «канец», што мае шыршае

значынне. Гэта канцом повесыці, апа-видання і пад, будзе апошніе слова, а

канчатак можа змайца і шмат балонаў.

Таксама ў словах ёсьць канец і канча-

так. Гэта, прыкладам, у слове «сыноў»

канец — гэта гук ў, але канчатак — ѿў.

Канцом слова «ёсьць» ёсьцека і, але кан-

чатакам гэтага неазначанага ладу ёсьць

-ци. Блр. Канчатак адказвае м. оконча-

ні, п. коўсюка.

Кончаром завецца засталы кавалак

якое речы, прыкладам, выкуранай па-

пяросы.

Канчача, канчыць і скончыць — окан-

чыць, кончыць. Адгэтуль —

Канчальны — окончательны остатец-

ну; канчальна — окончательно, остатеч-

не. Скажы канчальнае слова. НСЛ. 245.

Канчавы — м. конечны.

Канечны — м. непременный, неизбеж-

ны, необходимы; канечнасць — не-

обходимость, неизбежность; канечне —

непременно, необходимо. Словы агульна

ны, хлапец, пабачыўшы яго, нечакана ён яшчэ не хадзіў. Перш чым яго дабі-ударыў, як у бубен, у бляшаныя талер-лі, Нічыпар Зыпляк пасыпеў пабожна-кі і адразу-ж іцма паваліўся на зямлю. Зыпляк усё зразумеў і рынуўся ўцца-кац. Аднак сынаг пракаватара быў пачуты прыведзеным ім у балаты ад-дзелам і восем куль затрымалі Зыпляка.

Наколькі Зыпляк быў фізычна мо-

ць, съветыць тое, што навет восем

куль яго не забілі, а цяжка паранілі.

Яго прывезлы ў Хойнікі й крыху пад-

лячымі ў mestachovікі балыніцы, каб ён

меўмагчымасць хадзіць сядзець у часе

суду, што прысудзіў яго да съмерці. Гэ-ты

ты прысуд Зыпляк выслухаў спакойна

і або дараваны не прасіў. На растрэл

яго цягнулі па зямлі, ба пасылаў рана

у царкоўным пытаныні, калі яны ця-

нунца ў хвасце чужых, варожых на-

агульна ведама, што Купала нічога су-

польнага ані з г. зв. Другім Кантрэс-

ам і з Астроўскім ня меў.

Калі будынку Хойніцкага Райвыкан-

кому знаходзіцца съметнік. Разгробы

съметніца і выкапаўшы пад ім яму, баль-

шавікі закапалі ў ёй аднага з апошніх

беларускіх антыбальшавіцкіх партызы-

наў. Нічыпара Зыпляка, накідаўшы на

ягону магілу зноў съметніце. Пракавак-

тар атрымаў ад ДПУ ўзнагароду. Ка-

жуць, што ў часе другое съветнае вай-

ны сяляне літаральна паваралі яго на

кавалкі. Цяжка цяпер пракверыць гэты

факт, але здаецца ён адпавядае запраў-д-

насці.

Юрка Віцьбіч

Дзе пасълядоўнасць зарубежнікаў?

(Заканчэнне)

грэсу. Чаму спалучылі абодвы съятва-вінам разам? — згадаць ціжка, ходзі-агульна ведама, што Купала нічога су-польнага ані з г. зв. Другім Кантрэс-ам і з Астроўскім ня меў.

Згуртаваны Беларусай у Вікторыі Зустрываны Беларускіх Камбатантаў, які звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў. Аднак звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўшы сябе ў звязы з атакамі на вёску Астраглыд, Зыпляк падыгрываў наўгародскім ведамам, што Купала нічога не меў.

Звязаўш